

สะท้อนเสียงของการทำวิจัยและตัวตนของผู้ศึกษา

การทำวิจัยเป็นเรื่องที่น่ากลัวในความรู้สึกของทุกคนที่ได้ยินคำว่า “วิจัย” มองถึงการหาค่าสถิติ ตัวเลข การทำเอกสารสอบถาม หาข้อมูล แจกแจงความถี่ ที่ต้องใช้ความคิดในการเขียน การใช้เวลา การทุ่มเททั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์มากพอสมควร การเข้าถึงข้อมูลเป็นเรื่องที่หนักใจ หลายคนจะท้อก่อนทำ แต่เมื่อตั้งใจจะทำ พอได้สัมผัส การทำงานที่มีความสำคัญ ทำให้เห็นคุณค่า ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มผู้หนึ่งผู้ร่วมวิจัย ทำให้มีมุมมองของชีวิตที่แตกต่าง กัน เกิดความรู้ความเข้าใจชีวิต สังคม ทำให้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลขึ้นกว่าเดิม จึงตั้งปณิธานว่า เมื่อสำเร็จการศึกษาครั้งนี้ จะหาโอกาสศึกษาค้นคว้าอีกหลายเรื่องราวที่คนยังไม่รู้ เพื่อสะท้อนเสียงของผู้หนึ่งให้เป็นที่ประจักษ์แก่สังคม ได้ตระหนักรู้ และเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ต่อไป

ส่วนหนึ่งของตัวตนดิฉัน แม่กับพ่อมีลูก 8 คน ลูกคนโตเสียชีวิตตั้งแต่เกิด มีคนนำลูกสาวมาให้แม่เลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม ต่อมาแม่มีลูกสาวคนโต ดิฉันเป็นลูกคนที่ 3 มีพี่สาวสองคน มีน้องสาว 3 คน น้องชาย 2 คน พ่ออยากมีลูกชายไว้สืบสกุลมากกว่ามีลูกสาว พ่อต้องรอจนมีลูกคนที่ 6 (หากนับจากลูกคนแรกที่เสียชีวิตแล้ว) พ่อจึงได้ลูกชายสมใจพ่อ พ่อมีอาชีพรับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้า ตั้งร้านย่านนั้นเรียกว่า “กิโกลุณย์” ชื่อร้าน “ชัยดารา” แม่เป็นแม่บ้าน ต่อมาพ่อได้ย้ายจากบ้านเก่ามาซื้อห้องแถวใหม่ซึ่งถัดไปอีกสามห้อง เป็นที่อยู่ปัจจุบัน พ่อหาเลี้ยงเป็นหลักของบ้าน แม่ช่วยพ่ออีกทางหนึ่ง เมื่อมีลูกมากขึ้น แม่จึงทำงานสองอย่าง คือทำงานเป็นแม่บ้านเลี้ยงลูก และแม่ยังช่วยพ่อค้าขาย แม่ขายเสื้อผ้าสำเร็จรูป และขายผลไม้แดงโม แดงไทย ลูกกวาดลูกอม แม่ต้องตื่นแต่เช้ามาดักรถสองแถวที่อาศัยนั่งรถไปขายผักผลไม้ที่ตลาด แม่ซื้อไว้ขายหน้าร้านช่วยเสริมรายได้ให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่ง

แม่เป็นแม่และเมียที่ทรหดอดทนมาตลอดชีวิต หน้าที่หลักของแม่คือเลี้ยงลูก 8 คนแล้วยังเลี้ยงหลาน อีก 9 คน ซึ่งเป็นลูกของพี่สาวและน้องสาวมานานตลอดอายุแม่ตั้งแต่แม่แต่งงานกับพ่อเมื่ออายุเพียง 16 ปี จนอายุล่วงเข้า 82 ปี ที่แม่ไม่เคยพักสองมือของแม่เลย ภาพของแม่ที่เลี้ยงดูลูกหลานจึงเจนตาดิฉันตลอดมา ความขยัน อดทน ประหยัดและซื่อสัตย์มีคุณธรรม จึงทำให้พ่อกับแม่ฝ่าฟันอุปสรรคเลี้ยงลูกทุกคนจนเรียนสำเร็จปริญญาตรี 6 คน และพี่สาวคนโตประสบความสำเร็จในอาชีพกิจการเจ้าของโรงเรียนเสริมสวยแห่งแรกในจังหวัด มีส่วนช่วยพ่อแม่ส่งน้องๆ ได้เล่าเรียนทุกคนจนสำเร็จการศึกษา

พ่อมีอาชีพเป็นรับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้าผู้ชาย พ่อมีฝีมือในการตัดเย็บเสื้อผ้าที่เรียนมาจากช่างเย็บผ้าชาวเวียดนาม ฝีมือเย็บผ้าสบงจีวรของพ่อเป็นที่เลื่องลือแก่หลวงพ่อบุญเจ้าอาวาสวัดต่างๆ ที่ไม่มีช่างสมัยนั้นหรือสมัยใหม่คนใดเย็บได้ เพราะเย็บยากมาก ดิฉันเห็นพ่อเย็บหลังขัดหลังแข็งไม่ได้พักจนตึกตื่นเสมอ สิ่งชีวิตอีกอย่างหนึ่งคือพ่อมีลูกศิษย์หลายคนที่ตั้งร้านเย็บเสื้อผ้ามีฐานะร่ำรวยไปหลายร้าน ร้านเหล่านั้นยังมีลูกศิษย์ลูกหาอีกหลายคนสืบทอดวิชาชีพ แต่พ่อไม่เคยได้รับรางวัลประกาศนียบัตรใดๆในชีวิต และพ่อไม่ได้เข้าโรงเรียน เรียนหนังสือที่วัดเป็นศิษย์วัด พระก็ไม่ได้สอน เป็นประเภทครูพักลักจำ แต่พ่ออ่านออกเขียนได้ โดยเฉพาะอ่านหนังสือพิมพ์ จดจำเรื่องต่างๆ ได้ดีมาตลอดที่อ่านออกเขียนได้มาตั้งแต่เด็ก ซึ่งนับเป็นความพยายามของพ่ออย่างมาก พ่อคิดเลขเก่งเพราะช่างตัดเสื้อต้องใช้วิชาคำนวณ ทั้งที่พ่อไม่ได้เรียนเลข ดิฉันไม่รู้พ่อเรียนตัดเสื้อได้อย่างไร โดยเฉพาะเสื้อสูทที่ตัดยากมาก แต่พ่อทำได้ดีมีฝีมือ พ่อเลิกเย็บผ้าเมื่อวัยชรา แล้วผันมาค้าเครื่องสังฆภัณฑ์ ครั้นแก่เฒ่าปลดระวางตัว แล้วให้ลูกสาวคนสุดท้ายมารับดำเนินกิจการต่อไป ขณะนี้พ่อมีอายุ 87 ปี แม่มีอายุ 82 ปี ทั้งสองท่านยังมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขดี

ดิฉันเรียนชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนวัดหนองยาง(อุบลวิทยาคม)ซึ่งอยู่ใกล้บ้าน และเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนสตรีประจำจังหวัด(นารีนุกูล) ดิฉันอยากศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปลายสายสามัญ สมัยก่อนคือมัธยมศึกษาปีที่ 7-8 แต่พ่อก็มีอำนาจตัดสินใจแทนลูก ให้เรียนสายวิชาชีพ ไม่ต้องการให้ลูกสาวไปศึกษาที่มหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ เพราะสมัยนั้นต้องเข้าศึกษาที่กรุงเทพฯ แห่งเดียว ด้วยความห่วง พ่อไม่ต้องการให้ลูกสาวอยู่ห่างไกลพ่อแม่ ดิฉันจึงต้องเข้าศึกษาที่วิทยาลัยครูอุบลราชธานี สำเร็จการศึกษาระดับ ปกศ.สูง สอนโรงเรียนเอกชนอยู่ 1 ปี แล้วสอบบรรจุเป็นข้าราชการครูครั้งแรก ที่โรงเรียนมัธยมในอำเภอคำเขื่อนแก้ว ซึ่งต่อมาโอนขึ้นอยู่จังหวัดยโสธร สอนอยู่ 5 ปี แล้วลาศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางเขน วิชาเอกภาษาไทย วิชาโท ภาษาอังกฤษ สำเร็จ แล้วย้ายมารับราชการที่โรงเรียนมัธยมใน จังหวัดบ้านเกิด สมรสครั้งแรกเมื่อปี 2525 ย้ายมารับราชการที่โรงเรียนมัธยมในกรุงเทพฯ อยู่กับคู่สมรสที่ กรุงเทพฯ ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันสามปี คู่สมรสเสียชีวิตด้วยโรคประจำตัวคือ โรคหัวใจ โรคเบาหวาน และโรคเก๊า ไม่มีบุตรด้วยกัน เมื่อมีโอกาสได้ศึกษาระดับปริญญาตรี สาขานิติศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ใช้เวลานานหลายปีจึงเรียนสำเร็จ เพราะศึกษาทางไกล และทำงานด้วย ดิฉันได้สมรสครั้งที่สองเมื่อปี 2536 ไม่มีบุตร เมื่อโชคได้เข้าศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสตรีศึกษา ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แม้จะมีอายุสูงวัย แต่ด้วยความภูมิใจที่ได้เรียนรู้ศาสตร์แห่งองค์ความรู้ที่นำไปใช้เพื่อสังคม จึงทำให้มีความพยายามที่จะศึกษาให้สำเร็จ

บางท่านได้อ่านงานวิจัยเรื่องนี้แล้ว อาจรู้สึกเหมือนได้อ่านนวนิยายทั้ง 14 เรื่อง ดิฉันก็ไม่ปฏิเสธ เพราะชีวิตของมนุษย์ทุกคนเป็นผู้กำหนดวิถีชีวิตตนเองบนโลกซึ่งเปรียบเสมือนโรงละครโรงใหญ่ ต่างมีบทบาทไปตามหน้าที่ความสัมพันธ์ในสังคม งานวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาโดยนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาใช้วิเคราะห์ การทำวิจัยเรื่อง “ผู้หญิง ความรุนแรงในครอบครัว การหย่าร้างในฐานะทางเลือก” ทำให้ดิฉัน ได้ศึกษาประสบการณ์ชีวิตของผู้หญิงที่ประสบความรุนแรงในครอบครัวในหลายมิติ ซึ่งสะท้อนมุมมองของครอบครัวในสังคมไทย ยังคงอยู่ในระบบชายเป็นใหญ่ การที่ผู้หญิงตกอยู่ในสภาพเป็นรองชาย การถูกกดขี่ข่มเหง การถูกเอารัดเอาเปรียบ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงชาย ผู้หญิงต้องต่อสู้ให้เกิดความเสมอภาคระหว่างเพศ ผู้หญิงต้องต่อสู้ให้เกิดความเสมอภาคระหว่างเพศ

ผลของการทำวิจัย ช่วยให้ดิฉันรู้ถึงสาเหตุ ปัจจัย เงื่อนไขที่เกิดความรุนแรงในครอบครัวของดิฉันเอง ตามที่ได้กล่าวถึงมูลเหตุจูงใจให้ทำวิจัยดังกล่าว ทำให้ลดทอนความรุนแรงได้ในระดับที่น่าพอใจ และหาวิธีปรับความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิดระหว่างสามี ภรรยา โดยหาวิธีการจัดการที่ดีกว่าเดิม อย่างผู้มีความรู้เท่าทัน

จากการศึกษาวิจัยทำให้ดิฉันพร้อมที่จะฟังเสียงของผู้หญิง และอยากจะช่วยปรับทัศนคติของผู้ชายให้มีจิตสำนึกความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย ในฐานะที่เป็นมนุษย์เหมือนกัน ผู้หญิงผู้ชายมีความคิด มีสติปัญญาเหมือนกัน สังคมจะเป็นสุขได้ถ้ามีความเป็นธรรมในสังคม โดยยกระดับจิตวิญญาณความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ ให้เกิดขึ้นในจิตใจของคนในสังคมไทยให้ได้ หากดิฉันได้มีโอกาสได้ทำงานกิจกรรมทางสังคมที่มีความมุ่งหวังในอนาคต จะนำเอาความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาสตรีศึกษา ที่เป็นองค์ความรู้ใหม่มาเผยแพร่ เข้าสู่กระแสหลักของสังคม เพื่อความสงบสุขของคนในชาติไทย นี่คือนิยามสูงสุดของดิฉันที่สำนึกในความเป็นคนไทยที่รักชาติเหนือสิ่งอื่นใดไม่แพ้ทุกท่าน